

ETIKUS KÖZGAZDASÁGTAN

Tartalom

Ajánlás	7
Előszó	10
1. Etikus közgazdasági gondolkodás: mikor lesz az utópiából valóság?	15
2. Tér és idő a Biblia gazdasásetikai prizmáján keresztül	66
3. A társadalmi igazságosságtól a térbeli igazságosságig	100
4. Etikus állam	116
5. Gazdasági prosperitás és értékrend: van-e eltérés az alapvető gazdasági mutatók alakulásának dinamikájában az eltérő vallási kultúrával rendelkező országok között?	143
6. Méltányos adó és adórendszer	163
7. A szavatoló tőkétől az etikai tőkéig – új irányok a bankfelügyeletben	203
8. Az etika hatása a befektetési szektorra	225
9. Amikor nem elég az erkölcs: az állami beavatkozás szerepe a „fair” bankrendszer kialakításában	247
10. Etikai szempontok a japán üzleti életben	276
11. A kínai gazdaságpolitika értékrendi pillérei	297
12. Kapcsolatok hálójában: a gazdaság működésének jellegzetességei a tradicionális kínai társadalomban, és ennek hatása napjainkban	323
13. Az Iszlám gazdaságfilozófiája	344
Szerzőink	366

1.

Etikus közgazdasági gondolkodás: mikor lesz az utópiából valóság?

Kocziszký György

Adam Smith mértékadó politikai gazdaságtani munkájának megjelenése óta több tucat fő- és mellékáramhoz tartozó közgazdaságtani iskola, ill. irányzat született, de egyik sem bizonyult hosszabb távon kritikamentesnek, minden szempontból fenntarthatónak. Jogosan tehető fel tehát a kérdés: Milyen szerepet játszott (ill. játszik) mindebben az éppen aktuális főáramú közgazdaságtan értékrendje? Milyen hatással van az erősödő haszonelvűség a „fiat pénz” teremtésére, a kamatra, a buborékok ciklikus kialakulására, a korrupciós kockázatokra, a reálgazdasági és a pénzpiaci hozamok dinamikus ekvivalenciájának hiányára? Mikor és miért veszítette el a háromdimenziós (a tér, az idő, és az értékrend által determinált) közgazdaságtan normatív etikai elkötelezettségét, ill. melyek az integritás helyreállításának feltételei és kockázatai? Megteremthető-e a fiskális és a monetáris stabilitás etikai kérdések vizsgálata nélkül, ún. „tisztá” piaci környezetben? Helyreállítható-e az etikai alapú közgazdasági gondolkodás vagy ez naivitás, utópia? Amennyiben helyreállítható, milyen feltételek mellett?

1.1. Bevezető

A közgazdaságtudomány (definíció szerint) nem kisebb célt tűz ki maga elé, mint adott társadalom egésze, ill. e közösség tagjai jólléte biztosításához szükséges hipotézisek felállítását, az azt szolgáló premisszák kidolgozását.¹ Ezért keresi a szűkös erőforrások elosztásának optimumát (kinek?, mit?), vizsgálja a piac hiányosságainak okait és korrekciók

¹ A „jóllét” definícióját, alternatív mérési lehetőségeit lásd: Kincses, 2014; WEF, 2018.

2.

Tér és idő a Biblia gazdaságetikai prizmáján keresztül

Varga Norbert

A 21. század elejének gazdasági krízise nyomán az etikai szempontú közgazdasági teóriák a figyelem fókuszába kerültek. Ezek vizsgálatakor abból indulunk ki, hogy az egyes individuumok, az általuk betöltött (rész)szerepek, valamint az általuk létrehozott társadalmi-gazdasági konglomerátumok és döntések kulturálisan beágyazottak. Jelen tanulmány a Bibliát tekinti origónak, amely a zsidó-keresztény értékrendszert fundamentumnak valló alternatív közgazdasági modellek elsődleges és kizárólagos forrása. A textus „társadalomtudományi egészézésé” a szociológia deduktív elméletalkotási módszerére támaszkodik. A tanulmány célja a tér és idő apriori kategóriák gazdaságetikai problémákra gyakorolt kényszerítő hatásának elemzése, s e kihívásokra válaszként született gazdaságetikai jellegű paradigmák vizsgálata. A gazdasági interakciók értelmezéséhez etikai-teológiai ismeretelméleti keretként (episztemológiaként) használt bibliai szöveg köztudottan kettős struktúrával bír, ebből következően duplex kimenetelt képez, melynek két végpontja az Ó- és az Újszövetség által kirajzolt gazdaságetikai paradigma.

2.1. Bevezető: Biblia és gazdaságetika?

A bibliai értékrend paradigmaalkotó szerepének feldolgozása jelen tanulmányban nem a teológia, a történelemtudomány, a régészet, a kulturális antropológia kérdésfelvetésével és módszereivel zajlik, bár mindezen tudományokat a szerző háttéralapnak használja. A téma kifejtésénél társadalomtudományi aspektus érvényesül, tehát nem a szövegek filológiai megközelítése a cél, sem az események és szereplők történelmi vagy antropológiai igazolása, vagy a felmerülő helyszínek

3.

A társadalmi igazságosságtól a térbeli igazságosságig

Benedek József

Tanulmányunkban átfogó képet kívánunk adni a társadalmi igazságosság komplex kérdésköréről. Abból a feltevésből indulunk ki, hogy a társadalmi igazságosságról alkotott elképzeléseink meghatározzák a térbeli igazságosságról kialakított domináns értelmezéseket. Ennek tükrében a térbeli igazságosság új meghatározására teszünk kísérletet, John Rawls által kidolgozott társadalomfilozófiai elmélet alapján. Áttekintésünkben igyekszünk felvázolni azt a rendkívül bonyolult és komplex összefüggésrendszert, mely a térbeli igazságosság multiskaláris fogalmából adódik.

3.1. Bevezető

A társadalmi berendezkedés, a társadalmi csoportok együttélése és a jogállami rend olyan alapvető elvekre épül, mint az igazságosság, a szolidaritás és a szabadság. Mind a szociológia, mind a jogtudományok a közös érték- és normarendszert tekintik a társadalmi együttélés meghatározó tényezőjének, nem mindig fordítanak azonban kellő figyelmet azokra a kollektív konszenzuson nyugvó elvekre, melyek az egyezményes társadalmi és jogi normák alapjait jelentik. A társadalomföldrajz, mindenekelőtt a várostervezés az elmúlt öt évtizedben kiemelten foglalkozott a társadalmi igazságosság összetett kérdéskörével. Különböző elméleti háttérből kiindulva e tudományok alkották meg a térbeli igazságosság fogalmát, szorosan kötődve a politikai filozófia tárgyát képező méltányosság fogalmához. Az egyházak társadalmi tanításának ösztönzésére figyelemre méltó publikációk jelentek meg e tárgykörben a teológiai diszciplínák területén is.

4.

Etikus állam

Kardkovács Kolos

Az állam a gazdasági kapcsolatokban egyszerre jelenik meg közhatalmi szerepkörben, tulajdonosként és a legnagyobb foglalkoztatóként. Mégis, elsősorban a liberális és neoliberais közgazdasági irányzatok esetén (amelyek az egyéni szabadságot és a magánautonómiát állítják a gondolkodásuk középpontjába) uralkodó az a nézet, amely szerint az erkölcsi szempontok mérlegelésének nincs helye és nincs is értelme az állam, a közjog és a közügyek területén. Felesleges tehát az államon morális értékeket számonkérni, az államnak nem az a feladata, hogy erkölcsi értékeket közvetítsen vagy ilyeneket mérlegeljen. Bár ez a nézőpont ma főáramúnak tűnhet, az esztörténetben ez a megközelítés nem tekinthető egyeduralkodónak, csak a XX. század második felének gondolkodását uralja. Ezért a fejezet célja, hogy áttekintse azokat a gondolatokat (is), amelyek szerint a társadalmi igazságosság megköveteli az állam részéről is az erkölcsi értékrend érvényesítését, továbbá igyekszik érveket felsorakoztatni amellet, hogy az etikus állam jelentősebben és hatékonyabban járul hozzá a társadalmi jólléthez.

4.1. Bevezető

A közgazdaságtan sem nélkülözheti az erkölcsi elveket. Az etikus gazdasági cselekvés hozzájárul a közjó megteremtéséhez, a közjavak igazságos elosztásához, távolról sem akadály a fenntartható gazdasági fejlődésnek, továbbá hozzájárul a jövedelmi, a regionális, a geopolitikai, a globális verseny vagy a digitalizáció okozta egyenlőtlenségek tompításához, a társadalmi és politikai béke fenntartásához. Kétségtelen ugyanakkor, hogy az etikus közgazdaságtan nem önmagában a növekedést, hanem annak fenntartható, érdekkiegyenlítő (szolidáris), a közösségi

5.

Gazdasági prosperitás és értékrend: van-e eltérés az alapvető gazdasági mutatók alakulásának dinamikájában az eltérő vallási kultúrával rendelkező országok között?

Sebestyén Géza

Az erkölcs, etika és vallás kapcsolata a gazdasági prosperitással komoly szakirodalommal rendelkezik. Jelen tanulmány a vallási kultúra hatását vizsgálja a gazdasági prosperitásra és annak stabilitására, különös tekintettel a nemlineáris összefüggésekre. Első hipotézisünk szerint a gazdasági növekedés mértékére egyéb változók mellett valamely nemlineáris vallási kultúra-mutató is szignifikáns hatással lehet. Második hipotézisünk szerint a gazdasági stabilitás mértékére pozitív hatással lehet a vallási kultúra erőssége. A hipotézisek érvényességi tesztje stepwise regresszió segítségével történik. Eredményeink alapján a gazdasági prosperitás esetében kevésbé mutathatók ki nemlineáris hatások, a gazdasági stabilitás esetében azonban nemlineáris hatások is tapasztalhatók. A vallási kultúra pozitív hatása a második esetben szintén igazolható.

5.1. Bevezető

Számos elemzést és tanulmányt inspirált már a gazdasági növekedés mozgatóinak vizsgálata, a gazdasági folyamatok stabilitása, vagy a prosperitás összefüggése a gazdasági aktorok szociokulturális hátterével. Jelen dolgozat arra keresi a választ, hogy mérhetők-e nemlineáris dinamikák a vallásosság és a gazdasági prosperitás közötti kapcsolatban, illetve hogyan hat adott ország vallási kultúrája a gazdasági növekedés stabilitására.

6.

Méltányos adó és adórendszer

Kardkovács Kolos – Kocziszký György

6.1. Bevezető

Az adóval, az adózással foglalkozó szakirodalom rendkívül összetett és terjedelmes annak függvényében, hogy a szerzők politológiai, gazdaságpolitikai, üzemgazdasági, jogi, pszichológiai, szociológiai, gazdaságfilozófiai, demográfiai, ökológiai, stb. megközelítésben fejtik ki álláspontjukat.

Ezen belül akár részkérdésnek is tűnhet (de megítélésünk szerint közel sem az), hogy egy adott közösség mit ért igazságos, méltányos és tisztességes adórendszer, etikus adó és adózási magatartás alatt.

Tanulmányunkban ennek a tértől, időtől és értékrendtől függő kérdéskörnek a megválaszolása érdekében kísérletet teszünk az európai adórendszerek közötti azonosságok és eltérések összehasonlítására, a progresszív és lineáris adózás mellett és ellen szóló érvek áttekintésére, a szektorális és egyéb különadók, ill. az adórendszert befolyásoló célzott kezdeményezések etikai értékelésére.

6.2. Szakirodalmi előzmények

Az adó és az adózás története több, mint ötezer éves, a historisták szerint a patriarchális korig nyúlik vissza (Körver, 1994; Ilonka, 2004; Solymosi, 2011). Ennek során rendkívül kifinomult és összetett rendszerek

7.

A szavatoló tőkétől az etikai tőkéig – új irányok a bankfelügyeletben

Gyura Gábor

A bankfelügyelet egészen a közelmúltig döntően technokrata területnek számított, amelynek fókuszában a kockázatok minél szofisztikáltabb mérése, modellezése, s az ezzel arányos tőke és likviditás megkövetelése állt. Az elmúlt években világszerte új típusú problémákra derült fény a bankoknál, melyek nagyságrendje a klasszikus – rossz hitelezésből vagy éppen kedvezőtlen piaci elmozdulásokból származó – veszteségekhez mérhető, ám jellemzően valamilyen mélyebb etikai, vállalati kultúrabeli hiányosságra vezethetők vissza. Mint ilyenek, a tradicionális szabályozási-felügyeleti vagy fogyasztóvédelmi eszközökkel igazán hatékonyan nem kezelhetők, a felügyeleti hatóságok ezért új megközelítéseket keresnek. Jelen tanulmány áttekinti a feltárt problémákra adott lehetséges felügyeleti válaszokat övező dilemmákat, kihívásokat, ismereti a már bevezetett – publikus – új felügyeleti gyakorlatokat és körbejárja, hogy milyen további lehetséges irányban fejlődhetnek a felügyeleti eszköztárak.

7.1. Bevezető

A hitelintézetek elmúlt években elszenvedett, új – legalábbis látszólag új – veszteségeivel számos elemzés, kutatás foglalkozott. Míg korábban a klasszikus banküzemi veszteségek voltak jellemzőek (például a nem teljesítő ügyfelek miatti elmaradt megtérülések a hiteleken), addig 2010 után a világ számos országában jelentős médiavisszhangot is kiváltó botrányokhoz kapcsolódó felügyeleti bírságok vagy bíróság által megítélt kártérítési kötelezettségek terhelték a banki eredményeket (lásd bővebben European Systemic Risk Board, 2015; Gyura, 2017). Az említett eseteket vizsgálva megállapíthatjuk, valójában nem maguk az ügyek

8.

Az etika hatása a befektetési szektorra

Freisleben Vilmos

Az elmúlt években előtérbe került az etikus magatartás kérdése a pénzügyekben. Az etikusság a befektetők, a befektetést értékesítők és a befektetések céljának szempontjából vizsgálendő. Kiemelendő a befektetéseket értékesítő személyek etikusságának fontossága, amely biztosítja, hogy a befektetők a számukra leginkább megfelelő befektetést válasszák, amely részben megalapozza a piac zavartalan működéséhez szükséges bizalmat. Az EU-ban ezt segíti elő a MifID II irányelv, továbbá a MiFIR és a PRIIPs rendelet, amelyek 2018. évtől jelentős, új befektetővédelmi szabályokat biztosítanak.

Az etikus befektetésnek meg kell felelnie a fenntarthatósági, felelősségi és etikai elvárásoknak. A befektetések etikusságának megítélését nemzetközi sztenderdek segítik, amelyeket egyre szélesebb körben használnak (ESG, UNPRI). Az etikus befektetések szűrésére a piaci szereplők számos módszert alkalmaznak, ebből hét módszer a leginkább elterjedt. Az 'impact investing' témakörében megke-rülhetetlenek a közösségi fejlesztésekbe befektető alapok, a clean tech portfóliók és a szociális befektetési alapok.

Az etika kérdése a befektetési szektorban várhatóan továbbra is kiemelt téma marad.

8.1. Bevezető

A 2008-as pénzügyi válságot követően jogalkotói, jogalkalmazói, fogyasztói és tudományos szempontból fokozottan a figyelem középpontjába került a korrekt, társadalmi normáknak megfelelő, etikus magatartás kérdése a pénzügyekben. Jogalkotói szempontból legfőbb cél

Amikor nem elég az erkölcs: az állami beavatkozás szerepe a „fair” bankrendszer kialakításában

Dancsik Bálint – Fábián Gergely

A tanulmány a 2008-as világválság kialakulásának etikai szempontjaival foglalkozik. Az amerikai hitelpiaci válság és a magyar lakossági devizahitelezés két olyan egymással párhuzamosan kialakuló történet, amelyek jól mutatják, hogy amikor a prociklikusan viselkedő bankrendszer sérülékenységeket, kockázatokat épít fel, abban az etikai szempontból megkérdőjelezhető viselkedésmintáknak is fontos szerepe lehet. Mindez részben a piaci alapon működő gazdasági rendszerek alapvető jellemzője, amelyben a teljesítmény elsődleges fokmérője az elért profit nagysága, aminek rövid távú növelése sok esetben még akkor is racionálisnak tűnik, ha hosszú távon áldozatokkal jár. A válságot követően a felmerülő problémákra a rövidtávú választ – véleményünk szerint helyesen – az állami beavatkozás fokozása jelentette, melyet a magyar helyzetre részletesen bemutattunk. A pénzügyi válságok kialakulásának megelőzésében hosszabb távon ugyanakkor fontos szerepe lehet a pénzügyi szektor erkölcsi fejlődésének is.

9.1. Bevezető

Az 1970-es éveket követően a pénzügyi rendszerek működését mind nagyobb mértékben a piacgazdaság törvényei határozták meg, miközben az állam szerepe fokozatosan csökkent. E gazdaságsszervező elv mögött meghúzódó vezérmotívum (legalábbis annak szélsőséges változata) szerint a piacon működő szereplők mikroszintű motivációi, döntései és cselekedetei makroszinten optimumhoz vezetnek. A piacgazdaság terjedésének folyamatát a nemzetgazdaságokat elválasztó korlátok (például a tőke nemzetközi szabad áramlását gátló akadályok) lebontása,

Etikai szempontok a japán üzleti életben

Hidasi Judit

Azok a globalizációból is eredeztethető értékrendi változások és krízisjelenségek, melyek a XXI. század beköszöntével ellepték a világot, Japánt sem kímélték. A hagyományosan a konfuciuszi erkölcsi renden és az ázsiai üzleti etikán szocializálódott japán üzleti világ számos belső és külső hatásnak tulajdoníthatóan alaposan átrendeződött. A tanulmány, mielőtt ezeket a hatásokat számba venné, röviden kitér a honnan-hová kérdésére, azaz az etikai hozzáállást illetően idáig megtett út főbb állomásaira. A gazdaság-társadalom-kultúra triász elemei egymásra hatásának és egymást alakító folyamatának érzékeltetésére több, a közel-múltból datált konkrét esettanulmányt mutatunk be. Ezeket röviden elemezzük azzal a szándékkal, hogy rávilágítsunk az etikai szempontok – nemzetközi, illetve a régió belüli újrapozicionálásból adódó – átrendeződésének folyamataira. Sajátos aktualitást kölcsönöz a tanulmánynak a közelgő 2020-as nyári olimpiai és paralimpiai játékok Tokió-ban történő megrendezése, amelyet nem csekély belföldi és külföldi figyelem kísér az etikai szempontok érvényesülését tekintve is. A tanulmány a célországi közvetlen tapasztalatok és adatgyűjtések mellett a vonatkozó szakirodalom mértékadó elemző és összefoglaló munkáira is támaszkodik.

10.1. Az etikai keret

Az etika az emberi cselekedeteket irányító erkölcsi értékek és társadalmi normák alkotta rendszer, illetve az ezeket tanulmányozó tudomány (Bertók 2013). Aszerint, hogy vizsgálata és működése milyen területre irányul, számos alfaja létezik, úgymint: vallási etika (Küng 1984), filozófiai etika vagy erkölcsfilozófia, normatív etika, alkalmazott etika, stb. Ez utóbbi konkrét szakmai-erkölcsi kérdésekkel foglalkozik egyes

A kínai gazdaságpolitika értékrendi pillérei

Sárvári Balázs

A XXI. századi globális irányítást illetően kettős tanulsággal szolgál Kína: egyrészt a politikai stabilitást fenntartó öröksége, másrészt a modernkori felzárkózásában megvalósított önálló fejlődési pályája révén. Mindkettő megértéséhez szükséges a kínai hagyományon alapuló gazdaságpolitikai irányzatok vizsgálata. A tanulmányban alkalmazott módszer az értelmező és összehasonlító tartalom- és fogalomelemzés, melynek során egyszerre támaszkodom a közgazdaság-, politika- és történelemtudományi, eszmetörténeti és (vallás)filozófiai megközelítésekre. A tanulmány fő állítása, hogy a XXI. században Kína kooperatív félként illeszkedik be a globális politikai és gazdaságpolitikai folyamatokba, amin világgazdasági és diplomáciai szerepének megerősödését követően sem áll majd szándékában változtatni, amennyiben továbbra is tradicionális tárgyalási pozícióit foglalja el, mert saját kulturális hagyományából következik, hogy gazdasági és geopolitikai céljait a világrend egyoldalú átalakítása nélkül is képes elérni.

11.1. Bevezetés

Részben saját kultúrájából fakad, hogy a kínai államiság átvészelt minden eddigi megrázkódtatást. E hagyománynak hatalomgyakorlási és gazdaságpolitikai vonatkozásai máig meghatározóak, ezért elemzésük nem csupán gazdaságtörténeti szempontból fontos. Általuk válik érthetővé az elmúlt évtizedek kínai felzárkózása, a következő évtizedekre valószínűsíthető forgatókönyvek alakulása. Továbbá ezen örökség a globális irányítás szempontjából is alapvető. Ennek két oka van. Az első természetesen Kína abszolút méretei, befolyása. A politikai stabilitás legsikeresebb történelmi példája Kína. Ekképpen prototípusként szol-

Kapcsolatok hálójában: a gazdaság működésének jellegzetességei a tradicionális kínai társadalomban, és ennek hatása napjainkban

Eszterhai Viktor

A konfuciánus gyökerű idealisztikus szemléletben, valamint a tradicionális kínai társadalom tényleges működésében, a nyugati gondolkodástól eltérően a társadalom alapja nem az individuum, hanem a kapcsolatain keresztül létező egyén. A kínai társadalom ugyan rokonságot mutat más tradicionális társadalmak működési elvével, ugyanakkor az interperszonális kapcsolatok kiemelt szerepe miatt egy kulturálisan egyedi jellegzetességgel rendelkezik. Bár a nyugati hatalmak 19. századi térhódítását követően a kínai társadalom drasztikus átalakuláson ment keresztül, az emberi kapcsolatok kiemelkedő szerepe a mai napig meghatározza annak működését, az egyének motivációit, a moralitást, az erőforrások elosztását és redistribúcióját, az információáramlást, a döntéshozatali mechanizmusokat. Mindezt alapul véve, jelen tanulmány fókuszában az emberi kapcsolatok eltérő felfogásának és működési elvének a bemutatása áll, amely szétfeszíti az egyénre építő, nyugati értelemben racionálisnak tekintett, klasszikus közgazdaságtani felfogásunk kereteit.

12.1. Bevezető

A „reform és nyitás” (Gaige kaifang 改革开放) politika meghirdetését (1978) követően Kína fokozatosan megnyílt a világ számára. Az országba érkező turisták, üzletemberek, kutatók és társadalomtudósok, a kínai társadalom egy speciális jelenségével szembesültek: a guanxi (关系)-val. Magyar nyersfordításban a guanxi kapcsolatot jelent, de fordítható társadalmi kapcsolatnak, illetve társadalmi hálózatnak is, a nyu-

Az Iszlám gazdaságfilozófiája

Balázs Judit – Varga József

A gazdasági életben egyre nagyobb szerepet tölt be az Iszlám bankrendszer, amelynek gazdaságfilozófiai háttere kevésbé ismert. Először az Iszlám vallásnak a gazdagsághoz, a vagyonhoz való általános viszonyulását elemezzük, majd az Iszlám alapelvek dualitását vizsgáljuk, amelynek értelmében egyrészt minden gazdagság Istent illeti meg, s az ember kötelessége becsületesen gazdálkodni az isteni vagyonnal, másrészt a munkaképes muzulmán embernek önfenntartónak kell lennie. A Iszlám vallás szerint a világon minden Istené, ezért akik kamatot szednek, azok háborúban állnak Istennel és Mohameddel. Az önfenntartás kötelezettség, ugyanakkor erény is, aki viszont nem képes önfenntartásra, az aktívaktól zakát-ot, a szegények számára fizetendő adót várhat. Az Iszlám tanítása szerint a magántulajdon és a magán jellegű/célú vállalkozás az Iszlám hitű emberek alapvető joga, de csak a morális határokon belül.

Az Iszlám jogelvek alapján a pénz egyszerűen eszköz, amivel a dolgok értékét mérjük, de önmagában nincs értéke. Az Iszlám bankrendszerben ezért a pénz előállítása pénzből – beleértve a kamatjóváírást is – tiltott.

A tanulmányt az Iszlám pénzügyek alapelveinek bemutatása zárja. Ennek értelmében az Iszlám bankrendszert tömören jellemző öt alapelo: tilos a kamatfizetés; az üzlet nem irányulhat az Iszlám értékrendjével szembenálló termék vagy szolgáltatás előállítására, a saría szerint csak a „halal” vagyis tisztességes üzlet elfogadható; tilos az amúgy elkerülhető kockázatok vállalása, kerülni kell a spekulatív ügyleteket; az üzlet résztvevőinek az eredményből kölcsönösen részesedniük kell; végül az ügyletben meg kell jelennie a jótékonyági adakozásnak, azaz a vallásos adónak.

Szerzőink

Balázs Judit (PhD), prof. emerita, a Soproni Egyetemen, egyidejűleg a Kaposvári Egyetem Iszlám Tudományok Kutatóintézetének tudományos igazgatója. Szakterületei: közgazdaságtudomány, hadtudományok. Közgazdasági tanulmányait Berlinben és Budapesten folytatta. A fenti tárgyakhoz kapcsolódóan különböző európai (Németország, Dánia, Anglia, Törökország) és afrikai (Kairó, Pretoria) egyetemeken oktatott. Tudományos fokozatait Berlinben és Budapesten szerezte. A svéd kormány megbízásából béketeremtő tárgyalásokat folytatott Dél-Afrikában, Burundiban, Szerbiában. Hasonló feladatot teljesített Tajvan és Kína, valamint Észak- és Dél Korea között. Az Öböl-háborút követően ENSZ megbízásból részt vett a békerendezési tervek kidolgozásában. Kormánytanácsadóként fél évet töltött Dél-Afrikában. 3 évig vendégprofesszorként Egyiptomban oktatott. Balázs Judit 13 magyar és idegen nyelvű könyv és több mint 200 szakcikk szerzője. Szinkron tolmácsi képesítéssel rendelkezik német nyelvből, angol nyelven előad. Szépirodalmi fordításai török nyelvből jelentek meg. Kutatási területei: a fejlődő országok társadalmi-gazdasági kérdései, stratégiai és biztonságpolitikai kérdések, béke- és konfliktuskutatás.

Benedek József (PhD), egyetemi tanár, 2010 óta a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja (Gazdaság- és Jogtudományok Osztály). A Babeş-Bolyai Egyetem Földrajztudományi Karán és a Miskolci Egyetem Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézetében oktat és kutat. Szakmai tevékenysége társadalomföldrajzi és regionális tudományi témákhoz kapcsolódik, több mint százötven szakmai publikáció szerzője. Romániai képviselője az angliai Regional Studies Association-nak, Humboldt Alumni-nak, New Europe College Alumni-nak, az Erdélyi Római Katolikus Státus tagja.

Dancsik Bálint okl. közgazdász, 2012 óta dolgozik a Magyar Nemzeti Bankban, jelenleg a Pénzügyi rendszer elemzése igazgatóságának vezető közgazdasági elemzője. Tanulmányait a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karának pénzügy szakán végezte. Munkája során foglalkozott a hitelezés alakulásával, a bankrendszer tőkehelyzetével és jövedelmezőségével, a késedelmes jelzáloghitelek problémakörével, valamint a lakáshitelek kamatozásának kérdé-

seivel. Jelentős szerepe volt az egyoldalú banki kamatemelések és az árfolyamrész visszafizetésének módját meghatározó elszámolási módszertan megalkotásában.

Eszterhai Viktor (PhD), a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány kutatóintézetének senior elemzője. 2010-ben az Eötvös Loránd Tudomány Egyetemen Földrajz szakos tanár és történelem szakos bölcsész és tanár MA, valamint Pszichológus viselkedéselemző BA diplomát szerzett. Jelenleg az Eötvös Loránd Tudomány Egyetem Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Doktori Programjának hallgatója, a fokozatszerzés várható időpontja 2017. 2014 szeptembere és 2015 júliusa között a Tsinghua Egyetem államközi ösztöndíjas vendégkutatójaként 11 hónapot töltött Pekingben. 2017 májusában a Fudan Development Institute vendégkutatója. Kutatási területei a kínai külpolitika kulturális jellegzetességei, nemzetközi kapcsolatok, Kína és Közép-Európa kapcsolata.

Fábián Gergely a Pénzügyi rendszer elemzéséért és hitelösztönzésért felelős ügyvezető igazgató a Magyar Nemzeti Bankban, valamint a 2017 szeptemberében alapított Budapest Institute of Banking vezérigazgatója. A Maastrichti Egyetem pénzügyi-közgazdász szakjának elvégzése után 2009-ben kezdett el dolgozni a Magyar Nemzeti Bank Pénzügyi Stabilitási területén elemzőként, mely területen 2012-től az elemzési csoportot vezette. 2015 márciusától a Pénzügyi rendszer elemzése igazgatóság vezetője lett, 2017 szeptemberétől a terület ügyvezető igazgatója. Ezen tisztségében több kiadvány megjelenéséért felel, így a félévente megjelenő Pénzügyi stabilitási jelentésért és Lakáspiaci jelentésért, valamint a kezdeményezésére 2013-ban elinduló Hitelezési folyamatok kiadványért. A pénzügyi stabilitás elemzését átfedő szakmai pályafutása során kiemelten foglalkozott a lakossági devizahitelek rendezésével, a magánszektor nemteljesítő hiteleinek kezelésével, valamint a vállalati hitelezés ösztönzésével.

Freisleben Vilmos 2013 óta vezeti a Magyar Nemzeti Bank Fogyasztóvédelmi igazgatóságát. Diplomáját 1999-ben szerezte az Államigazgatási Főiskola igazgatásszervezői karán, majd 2011-ben fejezte be tanulmányait a Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar közigazgatási szakmenedzser mesterképzésén. Karrierjét az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalban ügykezelőként kezdte 1998-ban. 2001-től az adóügyi szakterületen ügyintézői, majd vezetői beosztásokban végzett közszolgálati tevékenységet. Oktatóként

részt vett az adóhatóság képzési tevékenységében. Adóhatósági pályafutását a NAV Dél-budapesti Adóigazgatóságának adóügyi igazgató-helyetteseként zárta. Kiemelt célnak tekinti, hogy a pénzügyi intézmények a fogyasztók érdekeit előtérbe helyezve tevékenykedjenek, s a törvények betűin túl azok szellemiségének megfelelő magatartást tanúsítsanak a fogyasztók irányában. A hatósági eljárásokban elsődleges célja a problémákat megelőző, azokra gyorsan reagáló fogyasztóvédelmi tevékenység biztosítása.

Gyura Gábor közgazdász, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Felügyeleti módszertani főosztályának vezetője. 2005-ben szerezte diplomáját a Budapesti Corvinus Egyetemen, egyetemi tanulmányai során a Széchenyi István Szakkollégium tagja is volt. Az MNB-t megelőzően többek közt az Európai Központi Bankban és – pályafutása kezdetén – a Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetségben is dolgozott. Jelenleg a Pécsi Tudományegyetem PhD-hallgatója, kutatási területe a környezeti fenntarthatóság és a bankrendszer kapcsolata.

Hidasi Judit (PhD), habilitált egyetemi tanár, a BGE nyelvészet és kommunikáció professzora. Japanológus, a távol-keleti tanulmányok és menedzsment kutatója és oktatója. 2001-2006 között a Kanda Idegen Nyelvek Egyetemén, továbbá a Waseda és a Shirayuri egyetemeken oktatott Japánban, elsősorban interkulturális kommunikációt és japán oktatásmetodikát. Nagyszámú könyv, tananyag és tanulmány szerzője magyar és idegen nyelveken az alkalmazott nyelvészet, interkulturális menedzsment és nemzetközi kommunikáció, valamint japanológia témakörben. Számos nyelvészeti, kommunikációtudományi és társadalomtudományi szakmai szervezet tagja, Magyarországon és külföldön egyaránt. A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kolozsvári karának vendégtanára, valamint a japáni Josai International University külsős vendégprofesszora. 2005-ben kultúráközvetítő tevékenységéért a Felkelő Nap Érdemrend Arany Sugarak a Nyakszalaggal japáni állami kitüntetést kapott.

Karkovács Kolos jogász, európai jogi szakjogász, címzetes egyetemi docens. Diplomáját az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán szerezte. 1996-2000 között minisztériumi köztisztviselőként dolgozott, majd 2000-2010 között ügyvédként tevékenykedett. 2010-től a Nemzetgazdasági Minisztérium jogi és koordinációs helyettes államtitkára, 2011-2013 között

foglalkoztatásért felelős helyettes államtitkára, 2013-tól 2015-ig a Magyar Nemzeti Bank igazgatója, 2015-2016-ban az MKB Bank ügyvezető igazgatója volt. 2016. szeptemberétől a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagja.

Kocziszký György (Dr. Ing; a közgazdaságtudomány kandidátusa, Dr. h. c.) a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagja, a Miskolci Egyetem és a Budapesti Corvinus Egyetem professzora. Kutatási területe a fiskális és monetáris politika térségi gazdaságtanra gyakorolt hatásának vizsgálata, a térségi fejlődési pályák viselkedés-orientált modellezése; az értékrend és a társadalmi-gazdasági fenntarthatóság közötti összefüggések feltárása. Több mint 100 könyv, könyvfejezet, tanulmány, cikk szerzője.

Sárvári Balázs (PhD), közgazdász, a Budapesti Corvinus Egyetem oktatója, a Közgazdaságtudományi Kar nemzetközi igazgatója, a Szent Ignác Jezsuita Szakkollégium rektora, a Köz-Gazdaság c. folyóirat főszerkesztő-helyettese. Legfontosabb publikációi közé tartozik A globalizáció politikai gazdaságtanáról, valamint a Piac és árutermelés c. könyvek (társszerzők: Gervai Pál – Trautmann László, Typotex Kiadó), a The Political Economics of The New Silk Road (társszerző Szeidovitz Anna, Baltic Journal of European Studies) és A kínai eszmétörténeti hagyomány (Köz-Gazdaság 2016/4) c. tanulmányok. Kutatási területe a kínai gazdaságpolitika és a magaskultúrák gazdaságpolitikai aspektusai.

Sebestyén Géza (PhD) matematikus, közgazdász, a Budapesti Corvinus Egyetem oktatója. 1997-ben végzett az ELTE matematikus szakán, 2000-ben a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen. PhD értekezését 2008-ban védte meg, témája az arbitrált árfolyamok elméletének felhasználása a banki eszközforrás-menedzsment sztochasztikus programozási modellezésében volt. 2000 óta áll a Budapesti Corvinus Egyetem alkalmazásában (PhD hallgatóként, majd egyetemi tanársegédként, adjunktusként, docensként). Emellett tanít az ELTE-n, a Bankárképzőben, a Vezetőképzőben, az ESSIAME főiskolán, a BKÁE királyhelmeci és révkomáromi tagozatain, világbanki tanfolyamokon, a bécsi közgazdaságtudományi egyetemen, a BMGE MBA kurzusain, a Brókerképzőben, az ESSCA-ban és a FAKT, EVK és Heller Farkas Szakkollégiumokban. Oktatói tevékenysége mellett konzulensként dolgozott a MIS Kft.-nél, részvényelemző volt az AB-AEGON Rt.-nél, projektvezető a TBIGON Software

Kft-nél. A Hitelintézeti Szemle szerkesztőbizottsági tagja, valamint a Heller Farkas Szakkollégium tiszteletbeli tagja.

Varga József (PhD) tanulmányait a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem pénzügy szakán végezte 1983 és 1987 között. Pályáját tudományos aspiránsként folytatta. 1992-ben egyetemi doktori fokozatot, 2003-ban PhD-fokozatot szerzett. 2014-ben habilitált. 2005-től a BCE főállású egyetemi docense. Jelenleg a Kaposvári Egyetemen főállású, a Budapesti Corvinus Egyetemen félállású egyetemi docens. 2013-ban a Kaposvári Egyetem Baka József Szakkollégium alapítója, 2013 és 2016 között vezető tanára, 2013-tól az Iszlám Tudományok Kutatóintézet alapító intézetigazgatója. A Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Karának tudományos dékánhelyettese, a Magyar Közgazdasági Társaság Somogy megyei szervezetének főtákará. Számos szakkönyv és szakcikk szerzője, illetve társszerzője. Publikációi pénzügyi, banki és számviteli témakörben jelentek meg. Kutatási területei a helyi pénzügyrendszerek, a hagyományos és iszlám bankrendszer működése.

Varga Norbert (PhD) a Soproni Egyetem docense. Teológiai ismereteit a Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskolán sajátította el. Történelem szakos tanári oklevelét a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szerezte, politológusként az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán diplomázott. A NYME-KTK Széchenyi István Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskolában tett szert tudományos fokozatára. Doktori disszertációját A Biblia és a Korán gazdaság- és társadalomképe címmel 2013-ban védte meg, az értekezés a kolozsvári Exit Kiadó gondozásában könyv formában is megjelent. Évtizedes oktatói és előadói tapasztalattal rendelkezik, számos könyvrészlet és szakcikk szerzője, aktív közéleti szereplő.

Windisch László jogász, diplomáját 2002-ben szerezte meg a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán. 2012-ben sikeres jogi szakvizsgát tett. 2002-től a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (és jogelődje: Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal) Közép-magyarországi Regionális Igazgatóságán előbb jogász, később osztály-, és főosztályvezető, majd igazgatóhelyettesi pozícióban dolgozott. 2011 januárjától a Nemzetgazdasági Minisztérium Adó- és Vámigazgatási Főosztályának vezetője, 2013 áprilisától a Magyar Nemzeti Bank alelnöke.